

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเรื่องขนมสาเล่เมืองสุพรรณสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 เป็นการวิจัยและพัฒนา มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินผลปรับปรุงหลักสูตรฝึกอบรมเรื่องขนมสาเล่เมืองสุพรรณสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 มีขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตร 4 ขั้นตอน คือ 1) การศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) การพัฒนาหลักสูตร 3) การทดลองใช้หลักสูตร 4) การประเมินผลหลักสูตรและปรับปรุงหลักสูตร โดยมีสมมติฐานการวิจัยคือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องขนมสาเล่เมืองสุพรรณของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ที่ฝึกอบรมตามหลักสูตรที่พัฒนาขึ้น หลังฝึกอบรมสูงกว่าก่อนฝึกอบรม

วิธีดำเนินการวิจัย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลองคือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 5 โรงเรียนวัดโบสถ์ ตำบลมะขามล้ม อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 28 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบเจาะจง (purposive sampling) ได้ดำเนินการฝึกอบรมระหว่างวันที่ 3-4 กุมภาพันธ์ พุทธศักราช 2554 ณ โรงเรียนวัดโบสถ์ ตำบลมะขามล้ม อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี และที่บ้านคุณนันทนา มูลวงษ์ เลขที่ 15 ตำบลมะขามล้ม อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้คือ

1. การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน โดยใช้แบบสัมภาษณ์สำหรับผู้อำนวยการโรงเรียน กรรมการสถานศึกษา ครูผู้สอนกลุ่มสาระการงานอาชีพและเทคโนโลยี ผู้มีประสบการณ์ในการทำขนมสาเล่ แบบสอบถามสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ที่เข้ารับการฝึกอบรม การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเรื่องขนมสาเล่เมืองสุพรรณสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6

2. หลักสูตรฝึกอบรมเรื่องขนมสาเล่เมืองสุพรรณสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 มีแผนการจัดกิจกรรมการเรียน 5 หน่วย รวมเวลา 12 ชั่วโมง

3. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาผลการอบรม คือแบบประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบประเมินผลงานภาคปฏิบัติ แบบประเมินเจตคติต่อการฝึกอบรม

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย โดยรวบรวมข้อมูลจากขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตร 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน

1. ศึกษาข้อมูลแนวคิด ทฤษฎี และหลักการต่าง ๆ ในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม การศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการทำขนมสาเล่ ศึกษาข้อมูลการสัมภาษณ์แนวคิดในการจัดทำหลักสูตรกับผู้ที่เกี่ยวข้อง และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 และศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม

2. ดำเนินการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการโรงเรียน กรรมการสถานศึกษา ครูผู้สอนกลุ่มสาระ การงานอาชีพและเทคโนโลยี ผู้มีความชำนาญในการทำขนมสาเลี เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป ความสำคัญ ความต้องการ และปัญหาต่าง ๆ เพื่อนำไปพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเรื่องขนมสาเลีเมืองสุพรรณ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6

3. สอบถามนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนวัดโบสถ์ ตำบลมะขามล้ม อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐาน ทั่วไป ความต้องการ ความจำเป็น ในการเข้ารับการฝึกอบรม

เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลนำมาวิเคราะห์ นำข้อมูลที่ผ่านการวิเคราะห์ มาสร้างหลักสูตร ฉบับร่างซึ่งประกอบด้วย ความเป็นมา หลักการ จุดมุ่งหมาย โครงสร้าง ผู้เข้ารับการฝึกอบรม ขอบข่ายเนื้อหา สาระ ระยะเวลาในการฝึกอบรม การจัดกิจกรรม สื่อและวัสดุอุปกรณ์ การวัดผล ประเมินผล

ขั้นตอนที่ 2 ดำเนินการพัฒนาหลักสูตร

ดำเนินการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ จากการสอบถาม แล้วนำเสนอประธานกรรมการ ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อขอคำแนะนำและตรวจสอบข้อมูลเพื่อจัดทำหลักสูตรฉบับร่าง แล้วปรับปรุงแก้ไขเพื่อส่งหลักสูตรฉบับร่างให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ได้ตรวจสอบความถูกต้องและความสอดคล้อง จากนั้นนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะก่อนนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

ขั้นตอนที่ 3 ทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมกับนักเรียน ที่เข้าร่วมฝึกอบรม ณ โรงเรียน วัดโบสถ์ ตำบลมะขามล้ม อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 28 คน ระยะเวลา 2 วัน โดยเริ่ม จากการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนการฝึกอบรม ดำเนินการฝึกอบรมเรื่องขนมสาเลี เมืองสุพรรณสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินผล เมื่อดำเนินการฝึกอบรมเสร็จประเมินผลงานภาคปฏิบัติ ทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์หลังการฝึกอบรม ประเมินเจตคติต่อการฝึกอบรม แล้วนำผลการประเมินมา วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าสถิติร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สถิติทดสอบค่าที (t - test dependent) และวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) แล้วนำผลจากการประเมินมาปรับปรุงเป็นหลักสูตร

สรุปผลการวิจัย

จากการดำเนินงานตามขั้นตอนการวิจัยที่ได้นำเสนอ ปรากฏผลการวิจัยดังนี้

1. ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานสำหรับการพัฒนาหลักสูตร เป็นการศึกษาเพื่อให้ได้ข้อมูล เกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎี และหลักการต่าง ๆ ในการสัมภาษณ์และสอบถามแนวคิด ความจำเป็นและ ข้อเสนอแนะในการจัดทำหลักสูตรกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง พบว่าผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต้องการให้มีการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเรื่องขนมสาเลีเมืองสุพรรณเพราะทั้งหมดเห็นความสำคัญของขนมสาเลี สมควรให้มีการอนุรักษ์ไว้ เพื่อให้เกิดความภาคภูมิใจในจังหวัดของตน สำหรับเนื้อหาของหลักสูตร

ฝีกอบรมได้แก่ มารัฐจักขนมไทยกันเถอะ ประวัติความเป็นมาของขนมสาสี่ ประโยชน์และความสำคัญของขนมสาสี่ ส่วนผสมขนมสาสี่วิธีทำขนมสาสี่ และการจำหน่ายและการตลาด

2. ผลการพัฒนาหลักสูตรฝีกอบรมเรื่องขนมสาสี่เมืองสุพรรณสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 พบว่าการสร้างองค์ประกอบหลักสูตรฝีกอบรมฉบับร่าง ผู้วิจัยได้นำผลการศึกษา แนวคิดทฤษฎีและหลักการต่างๆ และข้อมูลพื้นฐานโดยการสำรวจความต้องการของผู้ที่เกี่ยวข้อง มาเป็นพื้นฐานในการสร้างโครงสร้างหลักสูตร ซึ่งองค์ประกอบของหลักสูตรประกอบด้วย ความเป็นมา หลักการ จุดมุ่งหมาย โครงสร้าง ผู้เข้ารับการฝีกอบรม ขอบข่ายเนื้อหา สาระระยะเวลาในการฝีกอบรม การจัดกิจกรรม สื่อและวัสดุอุปกรณ์ การวัดผลประเมินผล ส่วนแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้แบ่งเป็นภาคทฤษฎี 4 หน่วย ได้แก่หน่วยที่ 1 มารัฐจักขนมไทยกันเถอะ หน่วยที่ 2 ประวัติความเป็นมาของขนมสาสี่ หน่วยที่ 3 ประโยชน์และความสำคัญของขนมสาสี่ หน่วยที่ 5 การจำหน่ายและการตลาด และภาคปฏิบัติ 1 หน่วยได้แก่หน่วยที่ 4 ส่วนผสมขนมสาสี่วิธีทำขนมสาสี่

3. ผลการทดลองใช้หลักสูตร การทดลองใช้หลักสูตรครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนวัดโบสถ์ซึ่งเป็นเด็กกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 28 คน โดยใช้เวลาในการฝีกอบรม 2 วัน ระหว่างวันที่ 3-4 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2554 ณ โรงเรียนวัดโบสถ์ โดยหน่วยที่ 1-3 และ 5 เป็นการจัดการเรียนรู้โดยการบรรยาย ส่วนหน่วยที่ 4 ส่วนผสมของขนมสาสี่วิธีทำขนมสาสี่เป็นการสาธิตและให้นักเรียนได้ฝีกปฏิบัติจริงเกี่ยวกับการทำขนมสาสี่ จากการทดลองใช้หลักสูตรฝีกอบรมพบว่า นักเรียนมีความพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดและผู้เข้ารับการฝีกอบรมเห็นประโยชน์พร้อมที่จะมุ่งมั่นร่วมกันพัฒนาทักษะเพื่อนำไปเป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพและสมควรที่จะอนุรักษ์ไว้ต่อไป ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมว่า ควรจะมีการจัดฝีกอบรมอีกในโอกาสต่อไป

4. การประเมินหลักสูตร

4.1 ผลการประเมินหลักสูตรฉบับร่าง โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คนพบว่า แต่ละรายการ มีค่าดัชนีความสอดคล้องสูงกว่า 0.50 คือมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของหลักสูตรฉบับร่างระหว่าง 0.80 -1.00 และมีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 0.80 จำนวน 2 ด้าน คือ เนื้อหาเหมาะสมกับเวลา, ระยะเวลาที่ใช้ในการฝีกอบรม ส่วนอีก 10 ด้าน ดัชนีความสอดคล้องคือ 1.00 ซึ่งแสดงว่าหลักสูตรฉบับร่างมีความสอดคล้องตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในหลักสูตร และผู้เชี่ยวชาญได้แนะนำ ให้ตัดลดเนื้อหาที่ไม่เกี่ยวข้องและเพิ่มเนื้อหาที่เกี่ยวข้องให้มากขึ้น ปรับจุดประสงค์บางข้อให้สอดคล้องกับเนื้อเรื่อง ผู้วิจัยได้ทำการปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรฉบับร่างเพื่อพัฒนาเป็นหลักสูตรต่อไป

4.2 ผลสัมฤทธิ์เกี่ยวกับการฝีกอบรมเรื่องขนมสาสี่เมืองสุพรรณหลังการฝีกอบรมสูงกว่าก่อนการฝีกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.3 ผลการประเมินภาคปฏิบัติภาพรวมของการประเมินอยู่ในระดับ มากที่สุด

4.4 นักเรียนมีเจตคติต่อการฝึกอบรมในข้อคำถามเชิงบวกโดยภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง เมื่อพิจารณารายชื่อ พบว่าในข้อคำถามเชิงบวกข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การฝึกอบรมทำให้ข้าพเจ้าเข้าใจในการทำขนมสาเล่, ขนมสาเล่เป็นขนมที่ควรอนุรักษ์ให้คงอยู่ตลอดไป, ข้าพเจ้าเห็นคุณค่าของขนมสาเล่มากยิ่งขึ้น, อยากให้มีการฝึกอบรมแบบนี้อีกอยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง ($\bar{X} = 4.82$, S.D.= 0.39) ในข้อคำถามเชิงลบโดยภาพรวมอยู่ในระดับไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ในข้อคำถามเชิงลบข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การอบรมครั้งนี้น่าเบื่อ อยู่ในระดับไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ($\bar{X} = 4.75$, S.D.= 0.59)

5. การปรับปรุงหลักสูตร เมื่อผู้วิจัยได้นำหลักสูตรไปทดลองใช้ ได้พบข้อควรปรับปรุงแก้ไขคือเรื่องระยะเวลาที่ใช้ในการฝึกอบรมภาคทฤษฎี โดยเฉพาะหน่วยที่ 2 ประวัติความเป็นมาของขนมสาเล่และ หน่วยที่ 3 ประโยชน์และความสำคัญของขนมสาเล่ เพราะได้กำหนดเวลาไว้ 3 ชั่วโมง เมื่อได้ปฏิบัติจริงใช้เวลา 1 ชั่วโมง จึงต้องเพิ่มเนื้อหาในเรื่องของประโยชน์และความสำคัญของขนมสาเล่และเพิ่มกิจกรรมโดยให้นักเรียนแบ่งกลุ่มร่วมกันรวบรวมชื่อขนมไทยประจำจังหวัดที่ได้ศึกษาในหน่วยของขนมไทยมาแล้ว

อภิปรายผล

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเรื่องขนมสาเล่เมืองสุพรรณสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 มีประเด็นที่จะนำมาอภิปรายตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. จากการศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเรื่องขนมสาเล่เมืองสุพรรณสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โดยสำรวจความต้องการ ความจำเป็นในการพัฒนาและเข้ารับการฝึกอบรมของผู้เกี่ยวข้องและนักเรียน พบว่า นักเรียนและผู้เกี่ยวข้องเห็นความสำคัญเกิดความรู้สึกภาคภูมิใจในจังหวัดสุพรรณบุรีซึ่งเป็นแหล่งกำเนิดของขนมสาเล่ จากแบบสัมภาษณ์และความต้องการของนักเรียนจากแบบสอบถาม ทั้งสองส่วนต้องการให้มีการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเรื่องขนมสาเล่เมืองสุพรรณขึ้นซึ่งสอดคล้องกับแผนเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) ได้มีนโยบายพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่เน้นเด็กเป็นศูนย์กลาง ค้นหาศักยภาพเด็กและพัฒนาให้สอดคล้องกับความสามารถและความถนัด ส่งความเป็นเลิศ เชื่อมโยงการเรียนรู้ในระบบและนอกระบบการศึกษา ควบคู่กับการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม พัฒนาและจัดการเรียนการสอนที่มุ่งให้เด็กและเยาวชนมีความรู้ ทักษะพื้นฐานเข้มแข็ง พร้อมต่อการประกอบอาชีพ รวมทั้งชี้แนะแนวทางการเข้าสู่อาชีพ เพิ่มความรู้เรื่องทักษะชีวิตทักษะพื้นฐาน วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไว้ในหลักสูตรการเรียนการสอนทุกรูปแบบ สร้างและพัฒนากำลังคนที่มีความเป็นเลิศในการสร้างสรรค์นวัตกรรม โดยพัฒนากระบวนการเรียนรู้ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เน้นการปฏิบัติจริงตั้งแต่ชั้นปฐมวัย ให้ผู้รู้และผู้เชี่ยวชาญจากสถานประกอบการด้านเทคโนโลยีสมัยใหม่และผู้รู้ด้านภูมิปัญญาไทยมีส่วนร่วมถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ สร้างองค์ความรู้ใหม่และนำไปสู่การสร้างนวัตกรรม โดยให้ความสำคัญกับฐานทางด้านเทคโนโลยีที่พึ่งพาตนเอง

นำภูมิปัญญาไทยผสมผสานกับเทคโนโลยีรวมทั้งเผยแพร่องค์ความรู้อย่างกว้างขวาง เป็นแหล่งข้อมูลของชุมชนและที่ปรึกษาทางวิชาการของชุมชน ทำการวิจัยร่วมกับชุมชน ถอดรหัส ความรู้ ภูมิปัญญาที่อยู่ในตัวคนให้เป็นความรู้ที่เปิดเผย และสร้างกระบวนการเรียนรู้ในการต่อยอด ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่ชุมชนสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันรวมทั้งสร้าง ศักยภาพชุมชนให้สามารถจัดการความรู้ในชุมชน (แผนเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554)) และทาบ (Taba, 1962, p. 12) การพัฒนาหลักสูตรต้องมีการสำรวจปัญหา ความต้องการและความจำเป็นต่างๆของสังคมกำหนดวัตถุประสงค์ของการศึกษา ที่สังคมต้องการ คัดเลือกเนื้อหาที่ครูจะต้องนำมาสอน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ตรงกับความต้องการและความจำเป็น ของสังคม ซึ่งสอดคล้องกับการพัฒนาหลักสูตรจำเป็นต้องศึกษา วิเคราะห์ สำรวจ วิจัย สภาพ พื้นฐานด้านต่างๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลอย่างเพียงพอในการสนับสนุนให้ได้หลักสูตรที่ดี สามารถพัฒนา ให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถที่จะนำไปใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคมได้ ข้อมูลต่างๆ ที่นำมาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรนั้น นักศึกษาทั้งต่างประเทศและนักการศึกษาไทย ได้แสดงแนวทางไว้ดังนี้ ทาบ (Hilda Taba, 1962, pp.16-87) กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตรโดยใช้ วิธีการทางวิทยาศาสตร์จะต้องคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้ 1) สังคมและวัฒนธรรม 2) ผู้เรียนและ กระบวนการเรียน 3) ธรรมชาติของความรู้ ช่าง บัวศรี (2542, หน้า 8-9) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบ ที่สำคัญของหลักสูตรมีดังนี้ 1) เป้าประสงค์และนโยบายการศึกษา 2) จุดหมายของหลักสูตร 3) รูปแบบและโครงสร้างหลักสูตร 4) จุดประสงค์ของวิชา 5) เนื้อหา 6) จุดประสงค์การเรียนรู้ 7) ยุทธศาสตร์การเรียนการสอน 8) การประเมินผล 9) วัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน สอดคล้องกับ สัต อูทรานันท์ (2532, หน้า 38-43) การกำหนดข้อมูลพื้นฐานเป็นกระบวนการที่มีความสำคัญและเป็นขั้นตอนแรกของการพัฒนาหลักสูตร เพื่อให้ทราบถึงสภาพปัญหาความต้องการ ของสังคมและผู้เรียนซึ่งช่วยให้สามารถจัดหลักสูตร ให้ตอบสนองกับความต้องการและสามารถ แก้ไขปัญหาต่างๆการคัดเลือกเนื้อหาสาระและประสบการณ์ที่นำมาจัดไว้ในหลักสูตร จะต้องผ่านการพิจารณาถ่วงถ่วงถึงความจำเป็น ข้อมูลเกี่ยวกับการทำขนมสาเล่เมืองสุพรรณและสำรวจข้อมูล ความต้องการของครู นักเรียนเกี่ยวกับหลักสูตรการฝึกอบรม โดยอาศัยข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ได้ข้อสรุปที่ครอบคลุม เพียงพอสำหรับการจัดทำหลักสูตรฉบับร่างจากการศึกษา เอกสาร พบว่านักเรียนมีความต้องการฝึกอบรมการทำขนมสาเล่เมืองสุพรรณ โดยการลงมือปฏิบัติ จริง

2. จากการสร้างหลักสูตรฝึกอบรมเรื่องขนมสาเล่เมืองสุพรรณสำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 องค์ประกอบหลักสูตรประกอบด้วย ความเป็นมา หลักการ จุดมุ่งหมาย โครงสร้าง ผู้เข้ารับการฝึกอบรม ขอบข่ายเนื้อหา สาระ ระยะเวลาในการฝึกอบรม การจัดกิจกรรม สื่อและวัสดุอุปกรณ์ การวัดผลประเมินผล จากผลการวิจัยพบว่าหลักสูตรฉบับร่างมีค่ามีค่าดัชนี ความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.80 - 1.00 แสดงว่าเป็นหลักสูตรที่มีประสิทธิภาพและเหมาะสม ตามหลักการของการสร้างหลักสูตร เพราะองค์ประกอบของหลักสูตรได้ยึดหลักการพัฒนาหลักสูตร

ของทาบา (Taba, 1962, p.14) และโบแชมป์ (Beauchamp, 1975, p.1) ที่กล่าวว่า ในการพัฒนาหลักสูตรต้องดำเนินการตามขั้นตอนของไทเลอร์ เริ่มจากการกำหนดจุดประสงค์ของหลักสูตร การเลือกประสบการณ์การเรียนรู้และการประเมินผล ส่วนขั้นตอนของทาบาร่วมจากการวิเคราะห์สภาพของปัญหา กำหนดจุดประสงค์ของการศึกษา การคัดเลือกเนื้อหาวิชา จัดลำดับขั้นตอนของเนื้อหาคัดเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ ประเมินผลและแนวทางปฏิบัติและตรวจสอบ ซึ่งสอดคล้องกับ วิชัย ประสิทธิ์วิฑูริย์ (2542, หน้า 50-52) กำหนดองค์ประกอบของหลักสูตรไว้ 4 ประการ คือ จุดมุ่งหมาย และจุดมุ่งหมายของหลักสูตร เนื้อหา สาร และประสบการณ์ การนำหลักสูตรไปใช้ การประเมินผล ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พระมหาสิริชัย เสรีไตรรัตน์ (2549, บทคัดย่อ) ได้วิจัย เรื่องการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมศีลธรรม ค่ายคุณธรรมจริยธรรม เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อำเภอเสนาให้จังหวัดสระบุรี สอดคล้องกับพระมหาประนอม ทองไพบูลย์ (2549, บทคัดย่อ) ได้สร้างหลักสูตรฝึกอบรมเรื่องการลดความทุกข์ เพิ่มความสุข สำหรับอุบาสก อุบาสิกา และพระมหาเนตร ดอกมะกล่ำ (2551, บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และยังสอดคล้องกับงานวิจัยพระใส สืบปัญหา (2550, บทคัดย่อ) ได้พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการเจริญสติ เพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม สำหรับนักศึกษา ครุศาสตร์บัณฑิต หลักสูตร 5 ปี มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรีที่มีจุดมุ่งหมายและมีลำดับขั้นตอน คือ 1) ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน 2) สร้างหลักสูตรฉบับร่าง 3) ทดลองใช้หลักสูตร และ 4) ประเมินและปรับปรุง ผลการวิจัยพบว่า ในการพัฒนาหลักสูตรฉบับร่าง ประกอบด้วย ความนำ หลักการ และเหตุผล จุดมุ่งหมายของหลักสูตร ผู้เข้ารับการฝึกอบรม ระยะเวลาที่ใช้ในการฝึกอบรม เนื้อหา สาร วิธีการฝึกอบรม สื่อและวัสดุอุปกรณ์ และการวัดผลและประเมินผล โดยเนื้อหาของหลักสูตรแบ่งออกเป็น 2 ภาค คือ ภาคทฤษฎีและ ภาคปฏิบัติ

3. จากผลการนำหลักสูตรการทำขนมสาเล่เมืองสุพรรณสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 จำนวน 28 คน ได้ดำเนินการฝึกอบรมในระหว่างวันที่ 3-4 กุมภาพันธ์ พุทธศักราช 2553 ระยะเวลา 2 วัน ณ โรงเรียนวัดโบสถ์ อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรีโดยได้ดำเนินการตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 5 หน่วยเป็นหลักสูตรภาคทฤษฎีใช้กิจกรรมการบรรยาย จำนวน 4 หน่วย ส่วนภาคปฏิบัติใช้กิจกรรมการสาธิต นักเรียนปฏิบัติจริงเกี่ยวกับการทำขนมสาเล่ จำนวน 1 หน่วย พบว่า นักเรียนผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความสนใจ มีความกระตือรือร้น ในการศึกษาหาความรู้ จากเอกสาร การเรียนรู้ร่วมกัน มีปฏิสัมพันธ์ภายในกลุ่ม วิทยากรคอยให้คำแนะนำ ขณะปฏิบัตินักเรียนฝึกปฏิบัติด้วยความตั้งใจ ได้ผลงานที่ดี สาเหตุเนื่องจากเนื้อหาสาระน่าสนใจ เป็นเรื่องที่ใกล้ตัวนักเรียนและนักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงทำให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของแดนเนียล,และลารีล (Daniel, & Laurel, 1995, p.153) ได้ให้คำนิยามของหลักสูตรที่ครอบคลุมและหลีกเลี่ยงจุดอ่อนของนิยามหลักสูตรแบบดั้งเดิมว่า หลักสูตร หมายถึง การสร้างความรู้และประสบการณ์ที่ช่วยให้ผู้เรียนเจริญเติบโต

ในความสามารถใช้สติปัญญา ครอบคลุมความรู้ หรือประสบการณ์ใหม่ที่ได้รับ โดยผ่านเครื่องมือที่เรียกว่า “หลักสูตร” ผู้เรียนจะเติบโตทางความรู้ ความสามารถ เกิดพลังทางสังคม มีความเข้าใจในสิ่งที่จำเป็นสำหรับชีวิตและนำชีวิตไปสู่ที่ดีและสอดคล้องกับแนวคิดของ สุวิมล ว่องวานิช (2547, หน้า 1) ได้กล่าวว่า การปฏิบัติงานต้องอาศัย การประสานสัมพันธ์ ของอวัยวะส่วนต่างๆ ของร่างกายเพื่อทำงานให้เสร็จ และเมื่อทำบ่อยๆ จะเกิดความชำนาญและเกิดการเรียนรู้ขึ้นและสอดคล้องกับ เกศริน มนูญผล (2544, หน้า 162) ได้พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถภาพด้านการจัดทำหนังสือเสริมประสบการณ์สำหรับผู้สอนระดับประถมศึกษา สำนักงานการประถมศึกษา นครศรีธรรมราช การฝึกอบรมปฏิบัติเป็นกลุ่มย่อยหลังการฝึกอบรม พบว่าผู้เข้ารับการอบรมสามารถสร้างหนังสือเสริมประสบการณ์ได้ สอดคล้องกับ งามตา เพชรคอน (2549, บทคัดย่อ) ได้พัฒนาหลักสูตรการอนุรักษ์ท้องถิ่น เรื่อง ผักพื้นบ้านสำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรีเขต 3 โดยการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ ได้ปฏิบัติจริงสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองได้ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการอบรมสูงกว่าก่อนการอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับ พระมหาสมชาย ฝึะยะผาบ (2549, บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเรื่องศาสนาพิธีสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการใช้หลักสูตรสูงกว่าก่อนใช้หลักสูตร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. จากผลการประเมินและการปรับปรุงหลักสูตร ผู้วิจัยได้แบ่งการประเมินและการปรับปรุงหลักสูตรเป็น 3 ตอนคือ การประเมินผลก่อนและหลังการใช้หลักสูตร การประเมินผลงานภาคปฏิบัติ และการประเมินหลังการใช้หลักสูตร

4.1 จากผลการประเมินก่อนและหลังการใช้หลักสูตร ผลการประเมินเรื่องขนมสาเลีเมืองสุพรรณสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 พบว่าด้านผลสัมฤทธิ์หลังการฝึกอบรมนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 มีผลสัมฤทธิ์ในเรื่องการทำขนมสาเลีเมืองสุพรรณหลังการฝึกอบรมสูงกว่า ก่อนการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งมีผลมาจากนักเรียนได้มีความรู้ความเข้าใจ และปฏิบัติตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้โดยได้ศึกษาเนื้อหาวิธีทำขนมสาเลีด้วยความตั้งใจและได้ร่วมลงมือปฏิบัติด้วยความขะมักเขม้นสอดคล้องกับ กู๊ด (Good, 1945, p.29) ได้ให้ความหมายไว้ว่าการประเมินหลักสูตรคือการประเมินผลของกิจกรรมการเรียนภายในขอบข่ายของการสอนที่เน้นเฉพาะจุดประสงค์ของการตัดสินใจในความถูกต้องของจุดหมาย ความสัมพันธ์และความต่อเนื่องของเนื้อหาและผลสัมฤทธิ์ของวัตถุประสงค์เฉพาะซึ่งนำไปสู่การตัดสินใจการวางแผน การจัดโครงการต่อเนื่องและการหมุนเวียนกิจกรรมโครงการต่างๆ ที่จะจัดให้มีขึ้นและสอดคล้องกับ สตัฟเฟิลบีม, และคนอื่นๆ (Stufflebeam, et al., 1971, p.128) ให้ความหมายของการประเมินหลักสูตรว่าการประเมินหลักสูตรคือกระบวนการหาข้อมูล เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในการตัดสินใจทางเลือกที่ดีกว่าเดิมซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาผลการวิจัยของ ฉลองชัย ช้องหลิม (2548, บทคัดย่อ) ได้พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเทคนิคการสอนกีฬาฟุตบอลสามารถฝึกปฏิบัติด้านเทคนิคการสอน

และครูมีความรู้ก่อนและหลังการฝึกอบรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 และหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้ได้ และสอดคล้องกับ พรจิต สมบัติพานิต (2548, บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่องการพัฒนาศูนย์กลาง (hub) โครงการ “ครัวไทยสู่โลก” ณ นครลอสแอนเจลิส กำหนดวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาและวิเคราะห์ถึงลักษณะและปัญหาที่เกี่ยวข้องกับโครงการไว้ 2 กรอบ คือผู้ประกอบการร้านอาหารไทย และผู้บริโภควิชาต่างประเทศที่บริโภคอาหารไทยที่อยู่ในนครลอสแอนเจลิส ผลการวิจัยพบว่า ผู้ประกอบการร้านอาหารไทยต้องเผชิญกับปัญหาเรื่องความสะอาดของร้านอาหารและคุณภาพอาหารที่ไม่ได้มาตรฐาน ปัญหาเรื่องพ่อครัวหรือแม่ครัว ปัญหาเรื่องเงินทุนในการประกอบการ และปัญหาเรื่องวัตถุดิบราคาสูง ส่วนกลุ่มผู้บริโภควิชาที่บริโภคอาหารไทยพบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง

4.2 จากผลการประเมินผลงานภาคปฏิบัติของหลักสูตรฝึกอบรมเรื่องขนมสาเล่เมืองสุพรรณสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ภาพรวมของการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งแสดงว่านักเรียนได้รับความรู้ความเข้าใจและได้ปฏิบัติจริง จึงทำให้เกิดทักษะและเกิดความสนใจมากขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดของ จอห์นสัน, และจอห์นสัน (Johnson, & Johnson, 1994, p. 60) ที่กล่าวว่า การเข้ากลุ่มฝึกอบรมโดยการเรียนรู้จากประสบการณ์ได้ปฏิบัติด้วยตนเอง ได้มีการไตร่ตรอง ได้มีการใช้ทักษะการทำงานกลุ่มต่างๆ สามารถช่วยสร้างและพัฒนาระบบการในการเปลี่ยนความเข้าใจ ความรู้ความคิด เจตคติ และรูปแบบพฤติกรรม สอดคล้องกับแนวคิดของ สุพัฏฐา อันล้ำพูล (2544, หน้า 76) ที่กล่าวว่า การร่วมกิจกรรมกลุ่มเป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม มีการแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผล เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งสืบเนื่องมาจากการได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้อื่น และยังสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ สอดคล้องกับ รุ่งลาวัลย์ รังสาสน์ (2549, บทคัดย่อ) ได้พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการทำเครื่องประดับจากกะลามะพร้าวสำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนดาศิลปีตราสารค์ พบว่า นักเรียนช่วงชั้นที่ 4 มีความรู้หลังการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนการประเมินระหว่างการทำกิจกรรมด้านทักษะปฏิบัติ นักเรียนสามารถฝึกปฏิบัติการทำเครื่องประดับจากกะลามะพร้าวได้ในระดับมาก และการประเมินหลังการใช้หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสม

4.3 จากผลการประเมินหลังการใช้หลักสูตร ผลจากการสอบถามเจตคติต่อการฝึกอบรมเรื่องขนมสาเล่เมืองสุพรรณของนักเรียนพบว่า นักเรียนมีเจตคติต่อการฝึกอบรมในข้อคำถามเชิงบวกโดยภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าในข้อคำถามเชิงบวกข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การฝึกอบรมทำให้ข้าพเจ้าเข้าใจในการทำขนมสาเล่, ขนมสาเล่เป็นขนมที่ควรอนุรักษ์ให้คงอยู่ตลอดไป, ข้าพเจ้าเห็นคุณค่าของขนมสาเล่มากยิ่งขึ้น, อยากให้มีการฝึกอบรมแบบนี้อีกอยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง ($\bar{X} = 4.82$, S.D.= 0.39) ในข้อคำถามเชิงลบโดยภาพรวมอยู่ในระดับไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ในข้อคำถามเชิงลบข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การอบรมครั้งนี้น่าเบื่อ อยู่ในระดับไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ($\bar{X} = 4.75$, S.D.= 0.59) ซึ่งหมายความว่า

วิธีการฝึกอบรมเรื่องขนมสาเล่เมืองสุพรรณ ทำให้นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ และมีการปฏิบัติจริง สามารถนำไปเป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพได้ นักเรียนได้เห็นความสำคัญในการมีส่วนร่วมและการปฏิบัติจริง มีบรรยากาศในการเรียนรู้ที่ดีมีความอบอุ่นและเป็นกันเอง ทำให้เกิดเจตคติที่ดีต่อการฝึกอบรม สอดคล้องกับแนวคิดของ กู๊ด (Good, 1973, p.49) ให้ความหมายของเจตคติว่า เจตคติหมายถึงความเอื้อเอียง หรือความชอบของบุคคลที่แสดงผลเฉพาะไปสู่วัตถุสิ่งของ สถานการณ์ หรือคุณค่า ตามปกติจะประกอบไปด้วยความรู้สึก อารมณ์ และสอดคล้องกับ วิภาวี แป้นเรือง (2546, หน้า 37) กล่าวว่า เจตคติเป็นความรู้สึกนึกคิดความคิดเห็น และความพร้อมที่จะกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งอาจเป็นความรู้สึกในทางชอบหรือไม่ชอบเป็นการบอกแนวโน้มทางจิตใจของบุคคลเมื่อปะทะกับสิ่งของบุคคลประเพณีหรือสถานการณ์ใดๆ ซึ่งมีผลให้บุคคลแสดงพฤติกรรมต่างๆออกมา เจตคติที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งสามารถสร้างขึ้นหรือเปลี่ยนแปลงได้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปรางทอง ศรีพงษ์ (2550, บทคัดย่อ) ได้สรุปว่า ผู้เข้าอบรมมีความรู้ และทักษะกระบวนการปฏิบัติงาน การจัดวางระบบการควบคุมภายใน ของสถานศึกษาหลังการฝึกอบรม สูงกว่าก่อนการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 และหลังจากสิ้นสุดการฝึกอบรม ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมตอบแบบสอบถามเจตคติที่มีต่อการฝึกอบรม ผู้เข้ารับการอบรมมีเจตคติต่อการฝึกอบรม อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ภาณี กาญจนวิญญูกุล (2545, บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง ขนมไทยและวัฒนธรรมการบริโภค : กรณีศึกษาดลาดอนหวาย โดยวิธีการศึกษาเอกสารซึ่งเน้นศึกษาถึงประวัติความเป็นมาและความสัมพันธ์ระหว่างขนม ตะวันออกกับตะวันตก ใช้การสัมภาษณ์ทั้งผู้ผลิตและผู้บริโภคขนมไทยดลาดอนหวาย รวมทั้ง การสังเกตแบบมีส่วนร่วม ผลการวิจัยเกี่ยวกับความหมายของขนมไทยพบว่า ขนมไม่ได้เป็นวัตถุที่มีคุณค่าเฉพาะการกินเพื่อความอร่อยเท่านั้น แต่ยังมีคุณค่าอื่นติดตามด้วย เช่น คุณค่าทางประวัติศาสตร์ พิธีกรรม คุณค่าทางสังคม วัฒนธรรม และทางจิตใจ นักท่องเที่ยวที่มายังดลาดอนหวายนั้นให้ความหมายขนมว่าต้องมีความเก่าแก่ - ความโบราณ - ความเป็นท้องถิ่น โดยรวมเรียกว่า “ความเป็นของแท้” และโดยเฉพาะอย่างยิ่งขนมไทยได้กลายเป็น “สัญลักษณ์” ของการมาถึงดลาดอนหวาย ในขณะที่ทางด้านผู้ผลิตหรือผู้ขายต่างก็ให้ความหมายของขนมแตกต่างกันไปบ้าง โดยแต่ละร้านจะมีจุดเน้นที่ต่างกัน เช่น ความเป็น “โบราณ” “ดั้งเดิม” หรือ ย้อนยุค แต่มีจุดรวมที่ตรงกันคือ ต่างมีการปรับปรุงผลิตภัณฑ์และประชาสัมพันธ์ร้านของตนเองให้สอดคล้องกับความต้องการ “ของแท้” ของผู้บริโภค

ข้อเสนอแนะ

จากการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเรื่องขนมสาเล่เมืองสุพรรณสำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ผู้วิจัยได้สรุปเป็นข้อเสนอแนะ 4 ประการ มีรายละเอียด ดังนี้

ข้อเสนอแนะในการนำหลักสูตรไปใช้

1. ควรศึกษารายละเอียดของหลักสูตรฝึกอบรมเรื่องขนมสาเล่เมืองสุพรรณ ให้เข้าใจชัดเจนและปรับใช้ให้สอดคล้องกับสภาพของกลุ่มผู้สนใจ
2. วิทยากรที่ให้การฝึกอบรมตามหลักสูตรนี้ ควรเป็นผู้มีความรู้และมีประสบการณ์ด้านการทำขนมสาเล่
3. ควรวางแผนการบริหารหลักสูตรให้เหมาะสม เช่นด้านงบประมาณ อาคารสถานที่ สื่อวัสดุอุปกรณ์ เครื่องอำนวยความสะดวก และบุคลากรให้เพียงพอ เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความสะดวกและได้ความรู้ที่หลากหลายเต็มตามศักยภาพ
4. ควรนำหลักสูตรฝึกอบรมเรื่องขนมสาเล่เมืองสุพรรณเข้าไปบูรณาการในการเรียนการสอนตามปกติด้วย
5. ระยะเวลาในการฝึกอบรม ควรปรับให้เหมาะสมสอดคล้องกับสถานศึกษานั้นๆ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยและติดตามผลกลุ่มนักเรียนที่ผ่านการฝึกอบรมครั้งนี้ เพื่อติดตามผลการนำไปใช้ในการปฏิบัติจริงอย่างต่อเนื่อง
2. ควรมีการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเกี่ยวกับขนมชนิดอื่นๆที่ทำชื่อเสียงให้แก่ชุมชนต่อไป

